

ביקורת, שנערכה על ידי משרד מבקר המדינה בחברת החשמל במארס 1967, העלתה, שהחברה לא הקפידה על קיום התקנות בדבר הארקות. בפברואר 1968 הביא משרד מבקר המדינה את ממצאי הביקורת והסבריה של חברת החשמל לידיעתה של הנהלת משרד הפיתוח, תוך הדגשה, שהמשרד צריך לפעול להבטחת הגנה נאותה על הציבור. משרד הפיתוח הודיע למשרד מבקר המדינה בדצמבר 1968, שקיום התקנות בדבר הארקות וההשגחה על כך, וכן שאלת הבטיחות במתקני חשמל, יבואו על פתרונם עם הקמתה של יחידת פיקוח מיוחדת ליד מנהל ענייני החשמל, שתפעל לפי חלוקה אזורית ותקיף את הארץ כולה.

*

הסמכויות והתפקידים, שהוענקו למנהל ענייני החשמל על פי החוק, מגוונים ומקיפים: המנהל משמש הן כרשות מוסמכת למתן רשיונות והיתרים והן כאחראי לפיקוח על תנאי הבטיחות במתקנים ובמערכות חשמל. מהביקורת מתברר, שהפעולות וההסדרים, שנעשו על ידי היחידה ואשר חשובים כשלעצמם. להשגת המטרה, לא עמדו ביחס סביר להיקף הדרוש — לדברי המשרד מחמת חוסר תקציב וכוח אדם, שבקשר אליהם לא בא המשרד על סיפוקו המלא. כיוון שנודעת חשיבות רבה להבטחת תקינותם המתמדת של מתקנים ומכשירי חשמל, שחיי אדם ושלמות רכוש תלויים בה, על הנהלת משרד הפיתוח לתת דעתה לתיקון המצב, ובמידת הצורך עליה לפעול בעניין בשיתוף פעולה עם אגף התקציבים שבמשרד האוצר ועם נציבות שירות המדינה.

ממצאי מעקב

הפיקוח על המכרות והמחצבות

דו"ח שנתי 17, עמ' 431

מכרות

זכויות הכרייה של שלוש חברות חודשו באיחור, שנע בין שלושה וחצי לבין תשעה חודשים. בתקופות אלו הפעילו החברות מכרות, בלא שהיו בידוהן זכויות תקפות.

בשנים 1967 ו-1968 חודשו זכויות הכרייה של שלוש החברות במועדן.

מחצבות

אנשים, שקיבלו חוזה חכירה מטעם מינהל מקרקעי ישראל, הפעילו מחצבות, בלא שהיה בידיהם רשיון חציבה כחוק. משרד מבקר המדינה הצביע על הצורך ביתר תיאום עם המינהל, ובדיווח סדיר מצד מינהל מקרקעי ישראל למפקח על המכרות בדבר השטחים, שבדעתו להחכיר לצורכי חציבה.

הונהג הסדר שלפיו מותנה מתן רשיון בחתימת חוזה חכירה עם המינהל, אולם קיימת עדיין חציבה ללא רשיון מחודש.

מספר ניכר של מחצבות לא הגישו למפקח דו"חות רבע־שנתיים על כמות החומר שנחצב ועל מספר העובדים, שהועסקו במחצבה; הדו"חות משמשים למפקח בסיס לדיונים על חידוש הרשיונות.

המחצבות הגדולות המפיקות, לפי הערכתו של המפקח על המכרות, כ-90% מהחומר הנחצב, מדווחות כעת בדרך כלל כדבעי; חלה התקדמות גם מבחינת הסדירות של הגשת הדו"חות על ידי המחצבות האחרות.

במשך כל השנים לא עלה בידי משרד הפיתוח למנוע חציבה בלתי חוקית. לשם מציאת פתרון מבחינה ארגונית ותחוקתית הוקמו ב־1966 שתי ועדות: ועדה משרדית וועדה בינמשרדית שמונתה על ידי הנהלת משרד הפיתוח ומשרד הפנים.

הבעיה לא באה עדיין על פתרונה המלא. הוועדות הפסיקו את פעולתן בלא שהגיעו לידי מסקנות, הוועדה הבינמשרדית בגלל עמדות מנוגדות של נציגי המשרדים, שהשתתפו בה, בדבר החקיקה הדרושה בתחום רישוי החציבה בכללותה. מתנהל משא ומתן בדרג גבוה, מתוך מגמה להגיע לסיכום משותף, אם בדרך חקיקה ואם בדרך אחרת (בעניין רישוי מחצבות ראה גם עמ' 454 בדו"ח זה).